

Aktuelt nå

Etter et studieopphold i USA i 1993 skrev jeg en kronikk som kom på trykk i flere av landets største aviser med tittelen "Når barn dreper". Kronikken omhandlet ulike former for vold blant barn i USA. Jeg tillater meg her å sitere litt fra omtalen av det amerikanske samfunn i 1993:

"Vold er 'in' blant mange barn og unge. Volden er også kommersialisert. Utallige tegneserier, magasiner, videoer, TV-filmer og videofilmer forherliger vold på en stadig mer utspekulert måte. Macho-menn som Clint Eastwood, Sylvester Stallone og Arnold Schwarzenegger trekker store skarer barn og unge til kinoene. Selv TV-sporten legger opp til voldsforherligelse gjennom gjentatte slow-motion sekvenser med vold på hockey-banen eller fotballbanen. Forretningene flyter over av tegneserier og videospill med ekstrem vold. Super Nintendo spill der en selv kan velge drapsoffer og drapsmåte flourerer."

I avslutningen av kronikken fra november 1993 skrev jeg følgende:

"I USA ser en at voldssamfunnets barn er i ferd med å true selve sivilisasjonen slik vi har vært vant til å leve. Dagliglivet preges av vold og sikkerhetsforanstaltninger mot vold. I Norge bør vi stadig minnes om en viktig lærdom fra vårt århundre: Alt som oppstår i USA kommer før eller senere hit."

Jeg er skremt over hvor raskt det går. Voldsbølgen er på veg. Barn utøver grov vold mot andre barn i skolegårder, på gata, på idrettsplasser og andre steder der mange barn og unge møtes. Ferske undersøkelser fra Hemil-senteret i Bergen viser at antall tilfeller av grov mobbing blant barn øker dramatisk. Avisene er fulle av nedslående reportasjer om skolegårds vold, alt for ofte med alvorlige skader

som resultat. Knivstikking forekommer i flere og flere tilfeller. Andre rapporter beretter om selvmord blant barn etter langvarig mobbing.

UngForsk har i en undersøkelse av mental helse blant ungdom i Norge undersøkt hvor ofte 14-19-åringene det siste året har vært i slåsskamp med våpen av et eller annet slag. I Oslo oppgir over 6 % av guttene og over 1 % av jentene at de har vært med i en slik slåsskamp i løpet av de siste 12 måneder. Nesten 1 % av guttene oppgir at de har deltatt i slåsskamp med våpen 10 ganger eller mer siste år. Tallene fra bygdesamfunn er lavere, men ikke svært mye lavere.

Aviser, radio og TV diskuterer hva en kan gjøre for å forhindre vold. I England ble en overlærer stukket ned og drept av elever i desember 95. Politikerne roper et høyt varsku og krever forbud mot å bære kniv. Alle sier Jeppe drikker, men ingen spør hvorfor. Skolefolk, publikum og politikere er opptatt av å stoppe volden blant barn. Det er langt færre som er opptatt av *hvorfor* barn blir voldelige. Vold blant barn eksploderer nå over hele verden. Hvorfor?

Enkelte psykologer og pedagoger har hevdet at teoriene om betydningen av grensesetting må revurderes. Flere etterlyser mangelen på gode voksenmodeller i barns nærhet. De gode eksemplene ser ut til å drukne i voksenprodusert vold. Andre hevder det moderne menneske har en svekket evne til empati.

Det er mange spørsmål som krever svar. Vi trenger forskning som gjennom dyptgripende samfunnsanalyser kan søke svar på kompliserte spørsmål. Er den voldelige utviklingen et resultat av en rekke tilfeldige uheldige omstendigheter eller har vi bare fått lønn som fortjent?

Red.